

[modernizatsiia-dovira-iak-mitnitsia-zminiuvata-vzaiemodiiu-z-biznesom-u-2025-rotsi-2619](#)

4. Державна митна служба України. Спрощення для бізнесу, вимоги ЄС та діалог з державою: завершилась Митна платформа 2026. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/sproshchennia-dlia-biznesu-vimogi-ies-ta-dialog-z-derzhavoiu-zavershilas-mitna-platforma-2026-2706>

5. Асоціація міст України. Уряд затвердив Порядок державного стимулювання для індустріальних парків. URL: <https://auc.org.ua/novyna/uryad-zatverdyy-poryadok-derzhavnogo-stymulyuvannya-dlya-industrialnyh-parkiv>

6. InvestNews. Як індустріальні парки впливають на промисловий потенціал України під час війни. URL: <https://investnews.com.ua/ekonomika/5844-yak-industrialni-parky-vplyvaiut-na-promyslovyy-potentsial-ukrainy-pid-chas-viyny/>

7. Компанія «Лемтранс». Логістичний хаб Мостиська. Прес-центр. URL: <https://www.lemtrans.com.ua/uk/press-center/news/lemtrans-mdp-logistics-hub>

8. AgroReview. У 2024 році 71% агроекспорту України здійснюється через морські порти. Уряд спрощує експорт сої та ріпаку. URL: <https://www.ukr.net/news/details/economics/113842924.html>

9. Держпродспоживслужба України. У Держпродспоживслужбі стартувала розробка Єдиного порталу сервісів eFood: цифрова екосистема нової якості взаємодії з бізнесом і громадянами. URL: <https://dpss.gov.ua/news/underzhprodspozhyvsluzhbi-startuvata-rozrobka-iedynoho-portalu-servisiv-efood-tsyfrova-ekosystema-novoi-iakosti-vzaiemodii-z-biznesom-i-hromadianamy>

Ільїна М. В.,

доктор економічних наук, старший науковий співробітник,
головний науковий співробітник відділу
екосистемних послуг та природоохоронних територій
Інститут демографії та досліджень якості життя НАН України
м. Київ

АГРОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ, РОЗТАШОВАНИХ У ЗОНІ МОЖЛИВИХ БОЙОВИХ ДІЙ

Перспективи діяльності вітчизняних аграрних підприємств на територіях, наближених до зон ведення бойових дій, мають обмеження з низки міркувань. Для таких підприємств існує збільшений ризик руйнування промислової інфраструктури, враження земельних ділянок, їх хімічне забруднення та засмічення, знищення врожаю [1]. У майбутньому перед цими підприємствами постане необхідність очищення земельних ділянок від наслідків ведення бойових дій; іншими проблемами будуть брак кваліфікованих працівників та посилений контроль якості вирощеної продукції.

Дане дослідження присвячене економічному аналізу діяльності аграрних підприємств, розташованих на територіях, наближених до зон ведення бойових дій. Обрано чотири підприємства – товариства з обмеженою відповідальністю у Богодухівському районі Харківщини та у Синельниківському районі

Дніпропетровщини та фермерські господарства у Запорізькому районі Запоріжжя і Херсонському районі Херсонщини. Показники економічної діяльності підприємств отримано з відкритих джерел [2]. Для цілей дослідження проаналізовані основні фінансові показники діяльності підприємств за період 2024-2025 рр. – обсяги річного доходу та прибутку, рівень рентабельності, вартість активів, обсяг кредитних зобов'язань. Врахування зміни чисельності працівників та обсягу річного доходу на 1 працівника дають змогу оцінити соціально-економічний ефект діяльності підприємств. Порівняльний аналіз фінансових показників мав на меті визначити тренди економічної діяльності підприємств, на яку впливає їхня наближеність до зони ведення бойових дій [3].

Підприємство №1. Товариство з обмеженою відповідальністю розташоване на території одного з сіл Богодухівської міської територіальної громади Богодухівського району Харківської області. Згідно з КВЕД, основним видом діяльності є розведення свиней; до інших належать вирощування зернових, бобових, олійних культур, овочів і баштанних, коренеплодів і бульбоплодів, інших однорічних і дворічних культур. Розпочало свою діяльність у 2006 р., налічує 16 працівників. Богодухівська міська територіальна громада є прикордонною; станом на квітень 2026 року територія громади та Богодухівського району знаходяться у зоні можливих бойових дій. У випадку активізації останніх ризик суттєвого обмеження діяльності підприємства, руйнування його інфраструктури або забруднення земельних ділянок є високим.

Підприємство №2. Товариство з обмеженою відповідальністю розташоване на території одного з сіл Славгородської селищної територіальної громади Синельниківського району Дніпропетровської області. Основним видом діяльності є вирощування зернових, бобових, олійних культур (зерно, зернобобові, кукурудза, соняшник, силос), також здійснюється допоміжна діяльність у рослинництві. Зареєстроване у 2001 р., налічує 23 працівника. Підприємство розташоване у зоні можливих бойових дій; Синельниківський район сусідить з Покровським районом Донецької області. Через це у випадку інтенсифікації бойових дій є ризик припинення або суттєвого обмеження економічної діяльності підприємства.

Таблиця. Фінансові показники діяльності підприємств, тис. грн*

	2025	2024
<i>Підприємство № 1</i>		
Дохід	113 392 (-22%)	144 922 (+42%)
Чистий прибуток	6 933	1 112
Рентабельність	6%	0,8%
Активи	144 417	165 241
Зобов'язання	63 822	91 578
Кількість працівників	16	17
Дохід на працівника	7 087	5 367
<i>Підприємство № 2</i>		
Дохід	23 212 (-44%)	41 268 (+71%)
Чистий прибуток	-884	14 511

Рентабельність	-3,8%	35%
Активи	54 320	55 054
Зобов'язання	429	279
Кількість працівників	22	23
Дохід на працівника	1 055	794
<i>Підприємство № 3</i>		
Дохід	1 197 (-58%)	2 878 (+0,5%)
Чистий прибуток	-1 507	457
Рентабельність	-126%	16%
Активи	2 239	3 745
Зобов'язання	26	25
Кількість працівників	2	2
Дохід на працівника	599	439
<i>Підприємство № 4</i>		
Дохід	47 026 (-19%)	58 169 (+43%)
Чистий прибуток	7 625	26 171
Рентабельність	16%	45%
Активи	73 558	73 093
Зобов'язання	8 979	7 578
Кількість працівників	16	11
Дохід на працівника	2 939	5 288

* Джерело: складено за даними інформаційного ресурсу Опендатабот [2].

Підприємство № 3. Селянське (фермерське господарство) розташоване на території одного з сіл Павлівської сільської громади Запорізького району Запорізької області. Основний вид діяльності – вирощування зернових, бобових, олійних культур. До інших видів діяльності належить виробництво олії та тваринних жирів, продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, допоміжна діяльність у рослинництві. Підприємство зареєстровано у 1999 р., заявлена кількість працівників – 2 особи. Павлівська громада перебуває у зоні можливих бойових дій; райони області, сусідні з Запорізьким районом, частково окуповані. Окрім ризику ескалації бойових дій застереження потребує мала кількість офіційно зареєстрованих працівників підприємства. З огляду на значні обсяги щорічного доходу підприємства припускаємо, що реальна кількість працівників є більшою, а частина їх залучається до виконання лише сезонних робіт. Хоча це дає підприємству змогу підвищити коефіцієнт використання робочої сили, в умовах воєнного стану такий підхід до оптимізації витрат на оплату праці у довгостроковій перспективі загрожує браком працівників та зменшенням якості виконуваних ними робіт.

Підприємство № 4. Фермерське господарство розташоване на території одного з сіл Музиківської сільської територіальної громади Херсонського району Херсонської області. Основний вид діяльності включає вирощування зернових, бобових, олійних культур, до інших належать вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів, допоміжна діяльність у рослинництві. Дата реєстрації – 2011 р., кількість працівників – 6 осіб. Територія села перебуває у зоні можливих бойових дій, частина району (розташована на

лівому березі р. Дніпро) наразі залишається окупованою, а правобережна частина району зазнає регулярних обстрілів.

Дані, наведені у таблиці, демонструють негативну тенденцію – економічні показники підприємств погіршилися за період 2024-2025 рр.. Для більш глибокого аналізу економічних наслідків наближеності території підприємств до зони ведення бойових дій слід враховувати динамку таких показників, як обсяг посівних площ, валовий збір врожаю, врожайність, витрати на одиницю врожаю, обсяг використання добрив, хімічні показники якості рослинної продукції та інші. Окрім прямих збитків, утрудненої логістики, відтоку робочої сили тенденції до зменшення обсягів виробництва агропродукції мають місце через виведення земельних площ з активного обробітку внаслідок забруднення ґрунтів та їхнього засмічення. У подальшому ці території потребуватимуть очищення та відновлення – зокрема, шляхом біо- та фіторемедіації.

Список використаних джерел

1. Khvesyuk M., Pina M. After-the-War Recovery of the Environment of Ukraine: the Vision and Provision. *Business, Economics, Sustainability, Leadership and Innovations*. 2023. Vol. 10. Pp. 30-36. DOI: <https://doi.org/10.37659/2663-5070-2023-10-30-36>.
2. Оpendатабот. Офіційний сайт. URL: <https://opendatabot.ua/> (дата звернення: 05.05.2026 р.).
3. Проскуріна Н., Гнідкова А. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. №43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-74>.

Кадай Х. Ю.,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти

Науковий керівник: Зомчак Л. М., к.е.н., доцент

Львівський національний університет імені Івана Франка

м. Львів

ТРАНСФОРМАЦІЯ КЛАСТЕРНОЇ СТРУКТУРИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ТА АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ

Сучасний стан аграрного сектору України характеризується глибокими структурними трансформаціями, що зумовлені поєднанням глобальних ринкових трендів та екстремальних викликів воєнного часу.

Фундаментальну основу наукових досліджень становлять праці, у яких безпосередньо досліджено регіональну диференціацію та диспропорції аграрного сектору України за допомогою кластерного підходу [1]. Питання адаптації галузі до екстремальних умов деталізовано через багатовимірне оцінювання стану сільського господарства, що дозволило ідентифікувати ключові виклики війни та визначити стратегічні шляхи забезпечення його резильєнтності [2]. Методологічну глибину дослідження посилено завдяки